

Uus Kodu

Brasilia Eestlaste Ajakiri

Revista Estoniana

N.1

Oktoober, 1933

Uus Kodu

Brasília Eestlaste Ajakiri

No. 1

Oktoober, 1933

1. aasta

Kuigi pimesi elu on kangutanud, visanud meid ära kaugele, oleme meie nüüd, kus iganes oleme, igal pool; ka täna vaatleb meie aju laia maailma meelitavat lõusta, siiski vaid läbi meie sünnipäeva peegli. Ja alati kui suleme silmad hetkekski on peegel vaba ja mõte temast kipub varjule oma alg-suuna, tagasi selle maa sülle, kus ta nägi päikest omal esimesel tunnil.

Võõrsil olles õpime tundma, oma sünnimaad, õieti hindama tema ilu, õpime armastama tema puuduseidki. Ja tunneme siis selgemini kui kunagi varem, et meil saab olla vaid üks kodumaa. Meie armastame oma maad ja rahvast, tahame koondada endid ühiseks Eesti pereks, võidelda väliseestlaste ühise lipu all.

Meie mõte jookseb edasi meie ajakirjas. Ei ole kahtlust, et ka meie Eesti pere, iseennast ja oma rahvast lugupidades, võime ülevalpidada oma rahvuslikku häälekandjat, Tahme olla ja jääda alati erapooletuks, seista nõrgemal väiklastest, isiklikkest nägelemistest; igale eestlasele olla tema mõtte edasi saatja, siis ei ole kahtlust et praegusel ettevõttel on tulevikku.

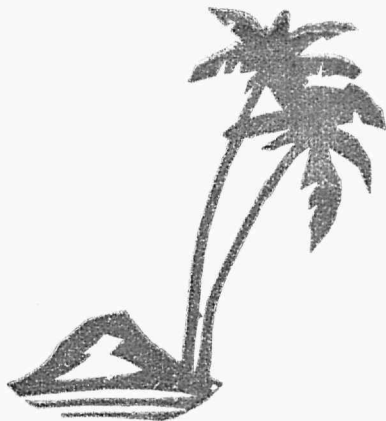
Kodumaalased! Ühendus teeb meid tugevaks, hädasõbraks võõrsil, oleme kui üks pere, ning kui meie soovid ei viigi meid kord tagasi, kui meie päevakäik lõpebki eemal meie sünnimaast, kas suudame andestada endale, kui ei ole ulatanud, üksteisele omad usaldavad tervitus käed.

Suguvennad ja õed, käed külge!

Toetage kaastöoga meie ajakirja.

Kindlustame endile alus ja meie ei kõigu,

ei kukku kunagi.

Brasilia Gavea mäed ja

neile kirjutatud tähed.

Viimaste väheste aastatega on sport teinud Brasílias määratud edusamme, iseäranis jalgpall, ujumine ja vesipolo. Kuid progress on olnud ka teises spordis, mida just küll sellena ei loeta, ja see on ekskursionid.

“Centro Excursionista Brasileira” asutati aastal 1919 eesmärgiga: tutvustada Brasília haruldast ilu ja arendada ekskursiononi vaimu.

Praegu nimetatud ühing, asukohaga Rio de Janeiros, loeb omal 300 liiget. Ekskursiooni programm koostakse iga kuu nii, et igal liikmel on juba ette teada kuhu ekskursion suundub ja aega selleks ette valmistada. Ühing on korraldanud Rio ümbrusesse haruldasi väljasõite.

Üks ilusamatest korraldati Rio lähedatesse Gavea mägedesse. Asjast huvitatuna võtsid ettevõttest osa ka “União Universitaria Feminina” liikmed, kes sel puhul ühinesid Centro’ga. Organiseerijatel oli suur töö teha korraldusi niisuuksile hulgale startijatele, kellede arv küünis 87. Terve arv jagati nelja gruppi ning nii startiti neljas osas.

Omnibusega sõideti mööda Avenida Nimeyerit kuni Gaveani. Osavõtjad nägid väga asjalikud välja: mägi seljakottidega, põlvpükste, tugevate saabaste, säärekaitsjate ehk keetritega varustatud. Naised sarnaselt meestele. 20 minuti tee jala omnibusest viis metsani ja säält läks matk mäkke.

Ronimine iseenesest on raske töö kui võtta arvesse Brasília troopika palavust

ka on “loomulikud astmed” sageli, liig kõrged nii et neist ülesaada, tuleb kasutada puu juurte, okste ja rohukasvude abi. Sarnase ronimise juures iga muskel kehas tegutseb.

Ilu mida annab mets on kirjeldamatu, juba palmide lõpmatu mitmekesisus rahuldab nõudlikuma botaniku. Puude õied mitmesugustes värvides koloreerivad ümbruse, luues omapärase meeleolu.

Ronimist varieerivad suured kivid, mis tulevad ületada, üldse tee ülesse ei paku mingit hädaohtlikku väljaarvates tipu ligidus, kus kaks “trikk-takistust” võib olla näevad rohkem kohutavad välja kui nad tõepoolest on.

Siiski sündis küllaltki suur ime, startisid 87 ja jõudsid pärale ka 87. Järgnesid õnnesoovid ja asuti seljakottide sisu järelevaatamisele.

Olles puhanud, kutsus ekskursionidid kõnelemiseks vaikuslele Dr. Alfredo dos Anjos, hästi tuntud naturalist. Ta andis üldjooned Brasília esimesest, vanast tsivilisatsioonist, kirjeldates hüpoteese mida sisaldavad Gavea kaljude sisse-raiutud tähed. Osa hiroglüife kuuluvad Atlantida perioodil, teised pärastpoolsemad Föniklastele. Viimaseid näitas Dr. Alfredo dos Anjos ekskursionistidele selles osas kaljust mida kutsutakse “Peaks”. Need kalju sisse kirjutised (siin juures vaba tõlge) sisaldavad maandumist ja maa omamist Föniklaste poolt. Ühele küljele hügel kaljule on kirjutatud aasta arv 1640 (Föniklaste ajaarvamine) “Meie oleme omandanud selle maa” Teisele küljele on kirjutatud: Valitsejate Thyro, Fhoenisia, Bodezira, esimene sündinud Jeobaal, aegu”. Kirjutis on hebreu karakteriga loetav paremalt vasakule. Kaljusse raiutud tähtede dimensioonid on: kõrgus 10 meetrid ja 30 cm. sügavad, raiutud kivisse. On arvata, et kaljul olid enim Atlantida

aegsed kirjutised, kuid Föniklased kratisid need kirjutised maha ja asetasisid omadega. Osa Atlantida hirogliife on veel alale jäänud väljaspoole Föniklaste tähti mäe tippu, kus neid nähtavasti võimatu ehk väga raske maha kraapida oli.

Tähed on raiutud kaljusse selles osas, kus see praegu võimalik näib olevat ainult tellingute abil, mis muidugi tol ajal selleks tulid ehitada. Igal juhul töö ei võinud olla sugugi kerge, kuid see oli surematu ja veel praegu seisavad tähed sääl jutustades loo, mis paneb mõtlema ja imestama.

Minas Geraes

Veel üks ekspeditsioon ooberst Fawcetti Päästma

Londonist on välja sõitnud kuus noort inglasi, kes läksid Brasilia ürgmetsadesse taga otsima Inglise ooberstit Fawcetti, kes on teatavasti teadmatult kadunud juba seitsme aasta kestes. — Mõne kuu eest tõi keegi shweitslane ürgmetsast

teate, et sealsete pärismaalaste käes olivat vangis keegi valge mees, kes arvatavasti ongi Fawcett. See teade tiivustabki noorte inglaste lootust, üles leida ja kodumaale tagasi tuua oma vahvat suguvenda.

SUUREM EESTI ASUNDUS BRASILIAS

Üks suurimatest eesti koloniidest on Borda da Matta, Minase osariigis. Seal elutseb umbes 100 inimline pere, kellest mõned juba 15-20 aastat asunud. Nende tööks on maisi, riisi ja oa kasvatus. Hiljem on ka siidiussi kasvatus jõudsasti edenenud ja arenenud, Siidiussi kasvatus nõuab suurt hoolt ja vaeva, siis tasub see end kaunis hästi.

Maa on mäGINE, kaunis viljakandev. Kliima ei ole ka mitte väga kuum, rohkeste sajab vihma. Eestlased elavad tihe-

dalt koos, põld põlluga vastamisi, elumajad on ehitud kaunis avarad ja on mõnelgi oma saun, kus laupäiviti eesti moodu vihelda saab. Siin on eestlastel oma kool, oma kirik. Kirikus käivad peaaegu kõik sest enamuse on usklikud ja baptistid.

Maad on võetud riigilt, mida aega pidi makstakse. Vili on odav, loomad samuti. Raha ei taha kuidagi saada. Ja ilma rahata ei edene kolonisti tegevus. Loodetakse siiski, et tulevikus asi paraneb.

Haridus olud Brasílias

Võrreldes teiste Lõuna Amerika riikidega Brasíliat, leiame et Brasília on palju taga omas kultuuris. Rahvas on kirja oskamatu, vähe on koolisid. Kuid arenemine on käimas. Viimased 10 aastat on tehtud palju selleks, et rahvas omaks haridust ja omakultuuri. Riiklised maksuta koolisid on viimaste aastatega hulga juurde asunud. Seni ei ole küll ühtegi seadust mis sunniks lapsi koolitama. Europas läbi viidud sunniline maksuta algkool puudub täielikult. Palju tehakse selle hääks tööd ja loodetavasti on lähemas tulevikus ka Brasílias sunduslik algkool.

1920. a. ametliku statistika järgi näeme järgmist. Elanikkude arv: 30.635.605
kirjaoskamatu: 23.142.248
See oleks protsentides: 75,5% kirjaos-

amatuid. São Paulo osariigis üksi: 4.592.188 elanikust oli kirja oskamatu 3.222.609 ehk 70,2%. Koolide ja õppejõudude puudus on kaunis suur. Kui oletada, et 8.000.000 last oleks kooli ealised, siis vast 1.500.000neist leiaks paigutamist

Põhja Amerika ühisriigis näiteks on 760.000 algkoolide õppejõude üle riigi. Brasília olles neli korda vähema rahvaarvuga peaks siis omama ligi 200.000 algkooli õppejõudu, kuna tegelikult on neid 25.000 ümber! Siit näeme kui kurb on veel koolide ja rahva haridusline seisukoht.

Siiski edeneb Brasília kiirelt, sest Brasília on noor ja omas edenemise ajajärgus. Peagi seisab ta teiste Lõuna Amerika riikidega kultuuriliselt ühe kõrgusel ja veel kõrgemalgi.

MEIE KOHUS!

Brasílias asuvad Väliseestlased ei soovi maha jääda teistes ilmajagudes ja riikides asuvatest eestlastest, kes on endid organiseerind. Meie püüdmine peab olema sama mis kõigil meie suguvendil, kes asuvad välismail. Seega oleks meie kohus sama mis neilgi.

26-mal juunil s. a. peeti II üleilmiline Välis-Eesti kongress, Tallinnas "Estonia" teatri kontsert saalis. Brasília Eestlastest oli esindaja pr. A. Stunde, kes küll vähe seltsi tegevusest informeeritud, kuid siiski üldiseid olukordi tundis. Kongressi resolutsioonid leiame hiljuti siia jõudnud "V. E. Almanak'ist". Muuseas leiame sealt, kui suurt huvi ja tähtsust on Välis-Eesti küsimus tekitanud V. R. valitsuse silmis. Eesti riigivanem avas isiklise osavõtuga kongressi. Kongressil võeti harutusele, V. Eestlastele ülitähtsaid küsimusi.

P. A. Uhisriigis asuvad eestlased on oma tubliduse ja tegevusega saanud hääks eeskujuks. Peaks rohkem tähelepanema nende tegevust, looma tihedaid sidemeid. Põhja Ameerikas asuvad eestlased, on üks suuremaid Eesti koloniisi. Peaks jälgima nende edusamme. Seal loodi ülemaaline kongress. Rajati oma häälekandja, üldiselt on viimasel ajal suurt hoogu võtmas eestlaste ühinemine ülemaalse Väliseestlaste lipu alla.

Millised on aga Brasília eestlaste teened, et ühineda sama lipu alla? Seni on asjatult aega raisatud omavaheliste intrigidega, see on liig väiklane. On olemas selts, õnne kombel üks Eesti selts, laiaulatuslise põhikirjaga, mis annab tege-

vuse vabadust, kõikjal väljaarvatud poliitika. Liig kitsaks on jäänud seltsi tegevus. Seltsi tegevuse aruandeist peaks leitama rohkem kui pidude korraldusi. Kas ei ole võimalik korraldada vaelus, kõne, teaduslisi õhtuid? Teatavasti ei puudu publikut selleks (nagu seda näitas paar hr. Kalju kõne õhtut). Seltsi peakoosolekud ei aruta peale mõningate seltsi sisemiste intrigide midagi, mis oleks väärilisem, laiem ja ulatusline, suurema tähtsusega Brasília Eestlaskonnale. Kuhu on jäänud Väliseestlaste ühine eesmärk? Või ei kuulu Brasília Eestlased selle nime alla? Ometigi seisab seltsi nime ees, kaks tähtsat sõna, Haridus, Kultuur. Kõigi soov on kindlasti, mitte maha jääda oma kultuuris kodu eestlastest. Meie noorsugu ei ole seni omanud midagi, mis nendel õigus teada. Kes nende esisad olnud, kust pärit, kelle veri neil soontes. See oleks ju suurim häbi, kui nii kiirelt peaksime ära rahvustuma, ära sulama siia, võõra rahva hulka, kelle kombes meile vastolus ja võõrad on.

Väliseestlastel olgu ühine siht, ühine töö, end alal hoida ja koondada. Selleks rohkem teguvõimet-ühtlust. Kõik käed külge! Ärme jääme tahaplaanile teistest väliseestlastest. Meie kohalikud V. Eestlased peavad sama ühendud selle suure eesmärgiga, mis on V. Eesti II üleilmiline kongress omaks võtnud, s. o. ühineda, jääda eestlaseks ja edendada eestlaskonna iseteadvust. Võtku seltsi edaspidine tegevus endale kindlama sihi ja olgu iga eestlane kaasaaitaja. Uhiselt jõuame eesmärgile!

Kas Mäletad?

Kas mäletad paika, kus rõõmude süle,
Sind kandis kord kuusikust, lepikust üle...
Kas nurmedel lilled sul pääkest kattisid,
Sa rõõmuviit südamest hõisata laskisid.
Kas mäletad paika, kus kellade helin,
Su kuningriiki täitis, kui aaviku värin.
Kas sirelil linnukoor unelt sind viis,
Rõidikul sinna, kus paradiis.

Kadunud jäädavalt rõõmude süle.
Mälestus kurb, käib lepikust üle.
Disarais mõtlen=lilled mul pääkest katsid,
Tuhat kurbtust võõrsil hinge mul jätsid.
Kadunud jäädavalt kellade helin,
Kurb mälestus teist=aaviku värin.
Disarais mõtlen=lindude koor unelt mind viis,
Rõidikul sinna, kus kadunud paradiis.

Olin oma jalakesed sadama sillale tõstnud...

Olin oma jalakesed sadama sillale tõstnud. Seisin imestanult mõned minutid paigal. Kõik käis ringi; olin joobnud 4 nädalisest meresõidust. Sadam kihas ja liikus. Suured read vagunisi möödusid minust. Kange tutav lõhn tungib ninna, kohvi. Nii olin siis kohvikuulsale maale omad jalakesed tõstnud.

8 aastat joon seda maitsevat lõunamaa fruktist valmistatud musta vedelikku. Mida rohkem joon seda rohkem tahan. Imelik! Vanasti joodi ka seda vedelikku, kuid ei kunagi säärase innuga. Usun, mu veri vist on juba ka sama mustaks muutunud kui see nõia vedelik. Nimetan teda selliselt, sest leian selle kõige kohasema. Ja ta teeb imet, uskuge! Kui olen tüdinud, keha roidunud päevaseist askeldusist, sammudes loodralt linna tänavail, taskus vaid 1 millikene "bonde" raha, võpsatan äkki, mingi lõhn tungis ninna, no sama vana tutav... Kõlinal veereb see minu millikene letile ja valge määrdind põllega poisike viskab sama kõlinala mulle "chicara" ninaette. Kurgus siis magus tunne kui näen nikkel kannust veerevat, looklevat musta ussi chicara'sse. Mõne sõõmuga teen selle tühjaks. Sammun jälle tänavail. Kuid, kondid nagu kergemad, meel rõõmsam, suits hambu. Nii!

Kohtan sõpra, kuidas elad? Kuhu lähed? Ilus ilm!.. Võtame kohvi. Vaikus... Jällegi kõlinal letil. Nikkel kann... must loogake... tänaval. Mõni sõna juttu... Hüvasti!.. Hüvasti!..

Nüüd ostan ajalehe lasen silmad üle ei midagi uudist. Kino kuulutused... "Homem leä", "King-Kong" "Medico Monstro", Mumia... Vali mida tahad, valin viimse, sest eelmised kõik juba nähtud. Tore pealkiri "Mumia" vist on huvitav ja närve kõdistav. Lähengi. kino kõrval kohvik. Võtan õige ühe... So nüüd palju mõnusam. Kassa ees löön käe tasku kui hirmus... ainult 200 reisi, vot kurat! (olin seda ütlenud valjult, sest kassa preili vaatas mulle imestanult otsa.) Preili oli eestlanna. "Soovite piletid" kuulsin küsivat kassa august, "tänan

ei". Mul selgus, et olin raha oopis ära unustand. Vabandasin ja lahkusin. Tuju üpris halb. Ilus pilt jäi nägemata.

Longin nüüd sarnase halva tujuga ringi, kuid mitte kaua. Veel on 200 reisi, paras kohvi raha. Kodu ligidal teen veel ühe, siis olengi voodis. Veel üks sigarett, kustutan tule. Hea tuju jälle käes. Mõtted, need alustavad nüüd ringreisi. Kord viibivad töö juures, kord kaugel kodu... Eestis. Piirita mändide vahel... kinos "King-Kong'is" kohutaval näol... Suits kustus, uni võttis siiski võimust. Hommiku kui ärkan, saan jälle kohvi, kuigi ainult piimaga.

P. S. — Nägin unes, et olin Eestis Piirita rannal ja sõön suure isuga männi käbisid, ise imestades - noh on aga eestlased rumalad, neist saaks head kohvi, Siis tuli "King-Kong" ja ajas mu puu otsast maha, jooksin mis hirmus, kuid koletis ahv sai mind kätte ja viis mind peopeal üle lahe Tallinna: Siis ronis Oleviste torni ja tegi hirmsat häält, nii et minul soe hakkas, korraga tundsin suurt kukkumist, kukkusime mõlemad Sõjaministeeriumi katuses sisse, soldatid jooksid kui kirbud mööda King-Kongi karvaseid jalgu ja käsa. Mina olin õnne kombel kukkunud ühe naiskirjutajanna lauale. See küsis, kes ma olen ja kust ma tulen, ütlesin et olen eestlane Brasiliast. Siis ütles preili (ilus preili oli küll) et ma pean sõduriks hakkama, andis püssi pihku ja ütles: "Nüüd lase mind maha" ja ma lasingi. Aga to preili ei surnud ära ühti, vaid hakkas lendama ja tõusis ikka ülesse poole ja läks sealt välja kust mina King-Kongiga sisse olin kukkunud. Ah soo King-Kong oli selle aja sees sõduritega ametis, võttis ikka üksaaval ja pani küüne alla, tappis neid nagu kirpe. Siis korraga kuulsin, et minu pea kohal hüüti mind, vaatan: sama preili kes kord kino kassas mulle piletit pakkus küsib: "Kas soovite piletit"? - "Kuhu"? - Põrgu...

EDDY

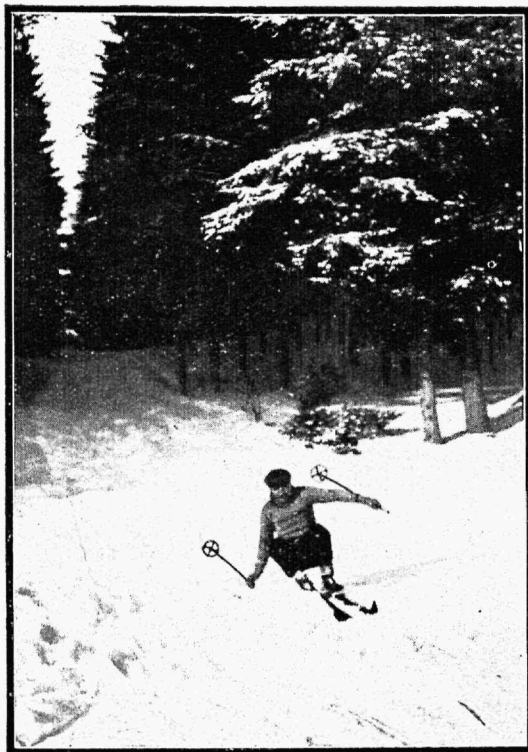
KODUMAALT

Erakorraline seisukord riigis

12 augustil, on sise- ja kohtuminstri poolt suletud Eesti Vabadussõjalaste Keskliit ühes kõige osakondadega. Pääle selle on veel suletud kõik Eesti sotsialistliku partei võimlemisrühmad ja noorte rünnakrühmad. Keelati ära ka põllumeeste kogude legionääride organisatsioon.

Sakslased muutuvad häbematuks

Hiljuti pidas Berliinis kõne keegi Balti parun, kes oli saabunud Eestist Saksa- maale. Ta ütles, et eestlased on välja- surev rahvas, kes langeb niikuinii teiste rahvastele söödaks. Sellepärast ei tohtivat sakslased oma kohustusi unustada, kuna nad on aastasadu pidanud rasket võitlust saksluse mõtte ja kul-

Rõdu, kallis kodu!

Kindral Jonson nimetati uueks sise- kaitse ülemaks, tema abiks kindral Kur- wits, mõlemad on vabaduseristi kavalerid ja sõjaaegsed silmapaistvad väejuhid

Vabadussõjalaste häälekandja "Võit- lus", mis ilmus reede õhtul, konfiskeeriti ja leht suleti.

Üle riigi kuulutati välja kaitse- seisukord.

Kõik ajalehed võetakse esialgu eel- tsensuuri alla.

tuuri eest. On saabunud aeg, mil tuleb asuda uuele otsustavale võitlusele. Nagu "Postim." teatab, paruni kõne lõppe- des asus kõnetooli koosoleku juhataja hitlerlane ja mõirgas üle saali: "Ma kutsun teid kõiki üles siit saksluse kesk- kohast retkele Riia pääle!"

Puudutates Balti liidu kustumust arvas parun, et sarnasest liidust ei saavat as- ja, üksikult ei olevatki Balti riikidel mingit tähtsust, kuid liiduna võivat nad

tõesti kardetavaks saada. Kuid et liidust asja ei saa, siis ei olevat sellest küljest ka mingit hädaohtu karta saks-luse missioonile.

Kõneleja ütles, et Hitleri võimule tuleku järele jälginud tema naeruga Eesti ja Läti lehti. Nende maade ajakirjandust olevat vallanud tõeline kabuhirm kolmanda riigi algusest pääle, kuigi siis veel mingit mõtetki polnud nende maade vallutamiseks. Aga see tulevat pahast südametunnistusest röövitud saksa varanduste pärast.

Pärast kõneldud veel sellest, mis teened on sakslastel Läti rahva päästmisel enamlaste võimu alt. Ainult sakslastele olevat see "rahvake" tänu võlgu oma praeguse riikliku iseolemise eest. Aga selle asemel, et tänu üles näidata, kihutanud need inimesed kõik sakslased oma kodukoldest välja, röövinud neilt juba isaisadest päritud varandused, tapnud isegi sakslasi ja kihutanud neid kui koeri mööda maad ringi.

Kui seni veel ikka kaheldi sakslaste püüetes Eesti kui ka teiste Baltimaade vallutamise suhtes, siis viimased kõnelused Saksamaalt, mis muuseas kordkorralt järjest sagnevad, peaks tegema igale kurdilegi selgeks, mille poole sääl sihitakse. Meie valitsusvõimudel oleks aga viimane aeg teha sellest tõsised järeldused ja kohelda meie iseseisvuse aluste õonestajaid teisiti kui seni.

Valitsemisekord muutmisel

Kohtu-siseministeriumis olevat välja-töötamisel kava, mis käsitab kõrgema riigivalitsusliku võimu ümberkorraldamist. See eelnõu kannab nimetust: "Valitsuse ja ministeriumide korraldamise seaduse muutmise ja täiendamise seadus" Eelnõu kohaselt tahetakse valitsusele anda suuremaid volitusi ja õigusi kui senini riikliku julgeoleku ja hääkorra küsimuste otsustamisel. Eelnõu väljatöötamisel on aluseks võetud välisminister prof. Piibu sellekohane kava, mille kohaselt riigivanem edaspidi saaks valitud ametisse kolmeks aastaks.

Seaduseelnõu väljatöötamisega jõutakse lõpule sügiseks, mil eelnõu esitatakse riigikogule seisukoha võtmiseks.

"Russalka" saladus selgus

Soome leht "Helsingin Sanomat" teatab, et endine Vene sõjalaev "Russalka", mis 40 aasta eest salapärasel viisil kaduma läks, olevat leitud. Otsides oma uppunud allveelaeva, on venelased leidnud Eesti rannikul vraki, mis osutunud 40 aasta eest kadumaläinud "Russalkaks". Laev lebab 44 sülla sügavuses. Üks Vene päästeuuring olevat otsustanud laeva üles tõsta. Muidugi ei kõlba see laev enam ei sõja- ega veolaevaks, kuid temast loodetakse saada vähemine 1000 tonni vana rauda ja vaske.

1892. aasta sügisel väljus "Russalka" Tallinna sadamast ühe teise soomuslaevaga, et sõita Helsingi. Teine laev jõudis pärrale, kuid "Russalkast" ei olnud jälgegi järel. Ainult hiljemini leiti kaldalt lainetest väljauhutuna "Russalka" nimega varustatud päästepaat ja ühe madruse laip. See oli ka kõik, mis meri välja andis 160-mehelisest meeskonnast. "Russalka" hukkumisest levis väga salapäraseid kuuldusi ja need püsivad ebausklike inimeste suus Tallinnas veel tänapäevani. Ei tahetud kuidagi uskuda, et suur sõjalaev oleks võinud saada tormi ohvriks väikeses Soomelahe. Kõneldi, et laev olevat röövitud, laeva nähtud kuskil Rootsi rannal, hiljemini ta olnud kuskil ulgumerel mereröövlite laevana jne. Ka kirjanduses on "Russalka" salapärase lugu leidnud palju kajastusi.

Kõik need legendid leidsid realse kehastuse selles suures mälestussambas, mis püstitatud Kadriorgu merekaldale. Sellel mälestusesambal on muuseas äratoodud ka meeskonda kuuluvate mereväelaste nimed. Nimede järele otsustades näib, et nende seas on olnud ka suur hulk eestlasi.

Eesti Sõjalaevade lahkumine

Peruule müüdnud laevad peatusid veel viimseid päevi Tallinna sadamas ja walmistasid lahkuma Inglismaa suunas. Endised "Lennuk" ja "Wambola" ning õlitagawaradega koormatud tanklaev "Parinas" asusivad vana sadama basseini nr. 1 juures. Kõigil kolmel laeval lehvisid Peruu wabariigi püsttriibulised puna-valge-punased lipud.

Oldi kibedasti ametis laevade nimede vahetamisega. Sadamatehaste töölised kangutasid lahti laeva keredelt endiseid nimetähti ning asetasid need uute vasksete tähtedega. "Lennuk" sai endale nimeks "Almirante Guize" ja "Wambola" "Almirante Willar". Need on Peruu muistsete merekangelaste nimed. Sadamatehaste ujuv töökoda parandas peruulaste tanklaeva "Parinast", mis oli saanud pikal merereisil vähemaid vigastusi.

Miiniristlejatel nähti liikumas ka Eesti meremehi. Need olid eriteadlased, kes andsid peruulastele näpunäiteid ja juhatusi uute laevadega ümberkäimises. Selgus, nimelt et peruulased on väheste kogemustega meremehed. Nendel valmistab tõsiseid raskusi sarnase keerulise mehhanismiga laevade juhtimine, nagu seda on "Lennuk" ja "Wambola". Peruulased olevat leidnud, et uued laevad on suuremad, kui nad seda ette kujutanud. Nende arvates oleks meeskonnast pidanud küllalt jätkuma laevade äraviimiseks. Kiirtelegrammiga oli palutud meeskonnale lisa saata ja need asusid Londonis laevadele.

Katsesõidul Tallinna lähel veendusid laevade uued omanikud, et nende oma meestest ei jätku isegi lavade toimetamiseks Inglismaale. Sellepärast otsustati paluda Eesti mereväelasi, et need aitaksid laevu ära viia. Kaasasõitsivad umbes 16 üleajateenijat ja laevainseneri. Sõidu ajal anti meestele Eesti poolt ametipuhkust, kuna Peruu võimud maksivad päevaraha. Kuuldavasti oli peruulaste poolt pakutud palk kaunis kõrge. Kas meie mehed ka ookeanireisi kaasa tegivad, pole teada.

Uuemad teated Eestist

Hiljuti möödunud päivil elas Eesti üle suursündmusi. 14. 15. ja 16. okt. oli Eestis vabadussõjalastelt väljatöötatud E. V. põhiseadus muudetud kujul rahvahääletusel, mis nagu siinsed viimased telegrammid teatavad rahvahääletusel suure ülekaaluga läbi läks.

Pea põhiseaduse muutustena tuleks just nimetada seda, et Riigikogu liikmete arv, mis oli senini 100, piiratakse 50. Ühtlasi saab Eesti omale presidendi, kelle nimi küll muutmatuna enniselt Riigivanem jääb, kuid kes valitakse rahva

poolt otsekohe, salajasel ja proportsionaalsel hääletusel 5 aasta pääle. Selleks, et Riigivanema kandidaati ülesse seadi rahvahääletuseks, vajatakse kandidaatile vähemalt 10.000 häält ning vanadust mitte alla 45 aasta. Uue, muudetud E. V. põhiseaduse järele on seega Riigivanem iseseisev mitteolenev Riigikogust, kes omalt poolt säeb kokku kabineti see on valitsuse peaministriga eesotsas.

Seega on Eestis lähemas tulevikus oodata uue Riigikogu ja Riigivanema rahvahääletusi. Lähema suurema uudisena olgu nimetada veel Maavalitsuste kaotamist, mida vabadussõjalased nõuavad. Uutel Riigikogu valimistel muudetakse ka valimise korda seega, et võimaldatakse valida üksikuid isikuid isikuid, kuna enim tuli hääletada tervele erakonnale.

São Paulo suurim ajaleht "O Estado de S. Paulo" oma viimastes numbrites teatas, et Riigivanem hr. Jaan Tõnisson lahkus ühes kabinetidega kollektiivselt, põhjusel, et uus muudetud põhiseadus rahvahääletusel läbi läks.

Viimane telegramm Tallinast 21. okt. "O Estado de S. Paulo" järele teatab, et uus valitsus on Eestis moodustatud Riigivanema hr. Konstantin Päts'iga eesotsas. Valitsuse koosseis on: välisminister, Seljamaa; sise- ja kohtuminister, prokurör Müller; kaitseminister, kindral Lill; majandusminister, Selter; põllutöominister, Talts; haridus-sotsiaalminister Kann; teedeminister, kolonel Sternbeck.

Uus kabinet sai Riigikogus poolt 49 ja vastu 38 häält.

□ □ □

Vaga soov

Kohtunik: "Kas võite midagi öelda, mis võiks pehmendada teie karistust?"

Kaebealune: "Ma palun oma kongi diivan sisse panna, see on kõik."

Õnnest joobnud

Kohtunik: "Kas teil häbi pole? Vaevalt kolm päeva pulmadest mööda, ja peksite oma naist nii raskesti."

Kaebealune: "Ma... ma olin õnnest joobnud."

□ □ □

40 - aastase nooriku eluprobleemid

Et mees abiellub 30 ja 40 aasta vahel ja veelgi hiljemalt, pole mingi haruldane nähe. Naine on selle tõttu tihti tunduvalt noorem oma mehest. Et mees oli naisest ees mitte ainult oma eluaastatega, vaid ka iseloomu küpsusega oli selge, ja sellepärast püüdis naine kohaneda oma mehega.

Nüüdne majanduslik olukord on naise seadnud aga hoopis teistesse tingimustesse, ja naise noorus möödub vahel nii, et tal pole tegelikult võimalusi abiellumiseks. Piinav ja väsitav kihlatud-olek, mis võib vahel venida õige pikale, on koormaks paljudele naistele, kestab aga mõnikord aastatekaupa. Naine jääb siis meelsamini üksi või lepib sõprusega, milles võivad areneda, kunagi tulevikus, abieluvõimalused.

Naisel on nüüd oma elukutse, mis võimaldab talle äraelamise. Naise head sissetulekud suurendavad küll abieluvõimalusi. Vahel on naine tööga raha kogunud, vahel jätab ta endale teenistusekoha alles pärast abiellumist. Nii saab võimalikuks abielluda ka mehega, kel pole endal sissetulekuid, mis ulatuvad perekonnaelu rajamiseks. Kuna naine hoiab nüüd kauem alal oma noore välimuse, ja ka mehed eelistavad tarka, elukogenud naist, tuleb nüüd ette küllalt sagedasti, et naine abiellub oma neljakümnenenda eluaasta ümber.

Naine, kes on juba noorest elueast saadik harjunud hoolitsema ise enda eest, on kindel enesele ja elukogenud päras-tises elus. Naisel pole olnud tarvidust aga kohandada oma iseloomu kellegi

teise omaga, ja nii on ta kogunud omale enda väiksed harjumused, millest ta ei saa hiljem enam vabaneda. Küll ei nõua mees, et naine peaks hakkama talle orjaks, aga tahab ometi, et naine seaks end veidi tema nõuete kohaselt.

Kaugeltki iga mees pole loomuselt tuhvliialune. Muidugi ei tarvitse naine igakord küsida oma mehelt luba, kui tahab väljuda kodust, kuid mees peab siiski tähtsaks teada, kuhu naine läheb, millal jõuab tagasi, ja vahel võib mees isegi tühel või teisel põhjusel paluda oma naist koju jääda.

Väga paljudest harjumustest peab naine abielludes küll lahkuma. Kui tal oli ennem kombeks süüa nimelt siis, kui tundis tarvidust selle järgi, või süüa soovi järele vahel kodus, vahel väljas, siis tundub talle suure kitsenduseks, kui mees, kes on tüdinenud söögimajast, hakkab nõudma koduseid korrapäraseid söömaage. Naist, kes on harjunud voodis lugema, segab meest. Ka võib mees nõuda naiselt täielikku aruannet äratarvitatud raha üle, milline nõudmine aga ei meeldi paljudele naistele.

Mitmed asjaolud, mis ei tee raskusi noorele tütarlapsele, on aga vanemale naisele abiellumisel suurteks komistuskivideks. Peab ohverdama osa vabadusest ja oma tahtest.

Kui naine on küps sisemiselt, on ta teadlik selles. Tehes teadlikke, suurmeel-seid järeleandmisi oma mehele, abielu õnne huvides, rõhutab naine oma isiku väärtust.

Noorus

Nooreks jääd mu igatsus,
Nooreks jääd mu kodumaa,
Nooreks jäävad nurmed aasad.
Neist kõigist mälestuski noor.

Nüüd vast kaugel olles mõistan,
Eestimaa kui ilus sa.
Näe sind iial enam ma,
Mu igatsetud kodumaa.

Disar veereb kortsus palgeil,
Raske ohe täidab rinda.
Kõik on mööda, kõik on vana,
Igatsus on nooreks jäänd.

Fing

Ta edeneb siiski..

Hoolimata raskest majanduslisest depressioonist ja hoolimata mõnede pessimistlistest ennustustest, on meie seltsi "Uus Kodu" tegevuses siiski edenemist märgata.

Liikmete arv, mis viimasel ajal suuresti vähenema hakkas, on jälle lootustäratavalt kiirelt kasvanud

Oleks ka tõesti suure pettumise valmistanud neile, kes ennastsalgavalt oma puhketunnid ohverdasid, et uusi seltsiruumi kaunistada, kui seltskond endiselt passiivseks päältvaatajaks oleks jäänud.

Kuid nende agarate tegelaste töö ja vaev ei ole mitte tagajärgedeta jäänud ja leiab seltskonna poolt järjest suurenevat hindamist.

15. s. k. p. õhtul peetud perekondline oleng meelitas suurel hulgal eestlasi seltsimajja. Koosviibimine oli korraldatud ülesvõtete tegemiseks seltsitegelastest.

Ülesvõtted, mis tehti meie parema fotomehe hr. I. Toop'i poolt, läksid suurepäraliselt korda. Peale ülesvõteteid ründasid kõik üleolevas meeolus einelaua ruumi, kuhu ühine teelaud oli kaetud. Rõõmsalt juttu vestes ja isamaa laule lauldes kadus aeg kiirelt, alles hilja öösel alustadi kojuminekut, võttes kaasa kõigeparemaid muljeid lõbusast koosviibimisest.

Võiks vaid soovida et sarnaseid õhtuid tihemini korraldatakse. Need aitaks palju kaasa, et süvendada suhteid kõigi siinsete eestlaste ja seltsi vahel.

Seltsi ruume remonteerimisel

S. P. E. A. K. S. "Uus Kodu" tegevuskava 1. novembrist kuni 31. detsembrini 1933. a.

- 5. nov. — II Loeng. Teemil: "Eesti rahva ajalugu" kõneleb hr. A. Aur.
- 12. „ — Väljasõit Santo Amaro järve ilusatele kallastele.
- 18. „ — Tantsuõhtu.
- 19. „ — III Loeng. Teemil: "Eesti rahva ajalugu" kõneleb hr. A. Aur.
- 25. „ — Suurpidu. spordi eeskavaga.
- 2. dets. — Perekondline õhtu. Teelaud.
- 3. „ — Vaielusõhtu seltsi tegevuse üle.
- 9. „ — Tantsuõhtu.
- 10. „ — IV Loeng. Teemil: "Eesti rahva ajalugu" kõneleb hr. A. Aur.
- 24. „ — Jõulupidu.
- 31. „ — Uusaasta vastuvõtmise pidu.

JUHATUS

Natuke ajalugu

Eestlaste väljarändamise hooajal Brasiiliasse aastatel 1925 ja 1926 asutati ka esimene eestikeelne ajaleht S. Paulosse, kuhu koondusid pealmiselt kõik eestlased sisserändurid, kes ka suurmalt jaolt siia elama asusid, kuna liikuvam element valgus laiali mööda suurt Brasiiliat.

São Paulo linn sai siinsete eestlaste keskkohaks ja on seda ka praegu.

Esimene eestikeelse ajalehe nimi oli „Uus Kodu”. Leht ilmus vaid üks number mida trükiti 450 eksemplaris. Väljaandja oli E. Tamberg, toimetajad: E. Anderson ja J. Meckler. Osa ajalehte trükiti Campinas. Ent esimene number jäi ka viimaseks.

Aastatel 1926 ja 1927 elas Brasiilia üle suurt majanduslist tõusu aegjärkku. São Paulos kihas töö ning endine viiesajatuhande elanikuga linn muutus miljoni linnaks. Kõikjal ehitati, töötati ning kõik said tööd ja teenistust, kes aga tahtsivad. Võimata oli tol ajal ettekujutada Brasiilias depressiooni, maanduslist kriisi.

Aastal 1926 asutati São Paulo'sse esimene eesti selts „Estonia”, mis tegut-

ses üle aasta ja siis likvideerus iseenesest. Parallelselt „Estonia” seltsiga asutati veel Ülemaaline Eesti Noorsoo Ühing São Paulo osakond. 13. augustil 1928. aastal likvideerus ka see ja sündis ühtlasi praegu tegutsev eesti selts „Uus Kodu”, võttes oma nime esimesena ilmunud Brasiilias eestikeelselt ajalehelt.

Eestlasi elab São Paulos tuhande ümber, (kindlad andmed puuduvad) kes kõik laiali pillatud suurlinnas. Terves Brasiilias kõigub eestlaste arv 2.500-3.000 ümber. Arusaadav, et sarnane väike arv eestlasi oma ajalehte üleval pidada ei jõua. Enam vastab kindla perioodiga ilmuv ajakiri, mis ei ole mitte otsekohe päevauudiste küljes kinni.

Aeg on nagu jäänud seisma. Pole enam loota eestlaste juurdevoolu Eestist, pole ka arvata siinsete eestlaste tagasirändamist. Näib, et praegune eestlaste arv on pidev. On saabunud aeg, kus tuleb asuda enese korraldamisele, sest Maa, kuhu oleme sattunud, muutus meile Uueks Koduks.

A. A.

KÕIK LOEVAD BRASILIA

EESTLASTE AJAKIRJA,

KÕIK TEEVAD KAASTÖÖD

Ao Regulador Fox

Kellade ja väärtasjade parandamine.
Ostetakse kulda ja hõbedad makstes head hinda.

RUA QUINTINO BOCAJUVA, 11

— SÃO PAULO

„Meie Tee”

Põhja Ameerika eestlaste ajakiri, on esimene väliseestlaste poolt väljaspool Eestit toimetatud ajakiri.

*Tellimisi võetakse vastu ja ka üksikuid numbreid on ulati saadaval hr. Joh. Sestverk'i juures,
Rua Dr. Luiz Barreto No. 54
São Paulo*

Brasilia Eestlaste Ajakiri

„Uus Kodu”

ilmub 1 kord kuus.

Toimetajad:

A. Aur ja E. Anderson

Väljaandja:

Tamberg & Cia.

Toimetuse kõnetunnid:

*Teisipäev ja Reede
kell 6–8 õhtul,*

*Rua Vol. da Patria No. 284
São Paulo*

E. A. ja K. SELTS „**UUS KODU**”

Korraldab 12. novembril väljasõidu

Santo Amaro'sse

Lähemad teated Seltsi Juhatuselt.

Juhatus